



BirdLife Sverige

Verksamhetsberättelse 2018



Sveriges ornitologiska Förening - BirdLife Sverige, är den nationella svenska fågelföreningen. Föreningen bildades redan 1945 när fågelsektionen inom Naturskyddsföreningen knöppades av och blev Sveriges Ornitologiska Förening. I dagligt tal kallar vi oss numera BirdLife Sverige för att markera att vi är den svenska partnern och del av det globala partnerskapet BirdLife International.

Det finns också 25 regionala föreningar, som bedriver fågelskydd och forskning på regional nivå, kopplade till BirdLife Sverige. Föreningarna finns listade på vår hemsida, ta gärna kontakt med dem för att bli medlem och få veta mer deras aktiviteter.

Som medlem i riksföreningen stöttar du BirdLife Sveriges verksamhet som vilar på "tre ben", fågelskydd, fågelforskning och fågelintresse.



Foto: Lotta Berg

Verksamhetsberättelse

BirdLife Sveriges verksamhetsberättelse är en sammanställning över årets arbete både i föreningen och våra två bolag.

Vi redovisar föreningens verksamhet under året som gått och det finns möjlighet att ta del av ytterligare specifik information genom att vända sig till föreningschefen.

Verksamhetsberättelsen är av intresse för blivande, aktiva och passiva medlemmar, för både regionala föreningar och klubbar och för den egna personalen. Vidare ser vi vår verksamhetsberättelse som en tydlig källa för information vad gäller samverkanspartners och intressenter, stiftelser och fonder som vi söker bidrag ifrån.

Innehåll

BirdLife Sverige	2
Allmänt om föreningen	3
Fågelintresse	4-5
Nationellt fågelskydd	6-10
Ottenby Fågelstation	11
Ornis Svecica	12
Nationella rapportkommittén	12-13
Raritetskommittén	13
Taxonomikommittén	14
Internationellt fågelskydd	14-15
Kommunikation	15
Publicering och sociala medier	16-17
Naturpedagogiska dagarna	17-18
AviFauna Naturresor	19
Naturbokhandeln	20
Avium Förlag	21
naturum Ottenby	21-22
Medlemsutveckling	23
Kansli och medlemsservice	23
Södra lunden-tornet	24
BirdLife Sveriges styrelse	25
BirdLife Sveriges kommittéer	26
En ljus framtid för fåglar och människor	27

BirdLife Sveriges huvudmål

Förbättrat fågelskydd
Ökat intresse för och kunskap om fåglar
En stark och engagerad organisation



Allmänt om föreningen 2018

BirdLife Sveriges riksstämma

hölls på Malmön i Sotenäs kommun i Bohuslän den 14–15 april. Vid riksstämman delades ett antal förtjänstplaketter ut. Föreningens avgående ordförande, som därtill tidigare även varit kassör i riksstyrelsen, Dennis Kraft, fick nu titeln hedersordförande. Dennis har tagit föreningen genom både svåra och roliga tider, och har därtill hunnit med att vara engagerad i Ottenbykommittén, att själv lägga flera veckor per år som ringmärkare på Nidingen, och så vidare.

Förtjänstplaketter delades ut till Ingemar och Matti Åhlund samt Kenneth Johansson, alla tre från Bohusläns Ornitologiska Förening. Anders Wirdheim, som varit föreningens kommunikatör, avtackades och tilldelades hedersmedlemskap i föreningen. Även Bengt Allberg, som i många år arbetat inom föreningens valberedning, avtackades och tilldelades en förtjänstplakett.

Under mötet lämnade Dennis Kraft ordförandeposten och Lotta Berg tillträdde som ny ordförande. Frida Johnsson valdes till ny styrelseledamot. Bohusläns Ornitologiska Förening skötte uppdraget att arrangera riksstämman på bästa sätt.

Under fredagen den 13 april hölls ett seminarium på temat "Medborgarforskning i fågelövervakningens, fågelskyddets och fågelforskningens tjänst".

Initiativet togs mot bakgrund av att betydelsen av medborgarforskning eller "citizen science", där stora datamängder samlas in på frivillig basis och med standardiserade metoder av kunniga och engagerade ama-



Utmärkelser till Frej Sundqvist och Ulrika Tollgren. Foto: Stina Rigbäck

törer fått en allt större uppmärksamhet under senare år.

Sex projekt eller aktiviteter presenterades. Några av dem, såsom Svensk Fågeltaxering och rapporteringen till Artportalen, representerade verksamheter som bedrivits under en längre tid och som startades upp långt innan "citizen science" blev ett trendbegrepp. Projekt Lom representerade en av de många artinriktade verksamheterna som är beroende av medverkan av icke-professionella personer som arbetar på ideell basis. Fenologinätverket/Fågelkalendern och "Urban Birds" är mer nystartade satsningar. Slutligen fick vi intressant och tankeväckande information om arbetet med en fågelatlas i Nigeria, och de utmaningar som är förknippade med detta arbete.

Under året har en ny regionalförening antagit nya stadgar för integrerat medlemskap. Det är Medelpads OF som nu också har denna starkare knytning till riksorganisationen.

Under Falsterbo Bird Show delades utmärkelserna årets fågelkådare samt silvertärnan ut. Årets fågelkådare blev Frej Sundqvist, en ung fågelkådare från Norrbottens Ornitologiska Förening. Frej är med i arbetet

på fågelstationen på Haparanda Sandskär. Han har bland annat utmärkt sig som en mycket kunnig och ihärdig inventerare och har med beundransvärd ihärdighet genomfört fågelinventeringar i form av så kallade standardrutter, i landets allra nordligaste delar. Rutterna går i skog, på myrar och i fjäll, i bitvis svår miljö, och Frejs sätt att ta sig an uppgiften har verkligen varit ett föredöme för många andra. Ett mycket gott exempel på att unga fågelkådare kan vara nog så kunniga och engagerade som de äldre!

Årets silvertärnan delades i år ut till Ulrika Tollgren från Kristianstadstrakten i Skåne. Ulrika har varit engagerad inom fågelkådningen i många år, och är inte minst mycket omtyckt som exkursionsledare. Hon är aktiv bland annat inom nätverket Rapphönan i Skåne och i Nordöstra Skånes Fågelklubb, där hon sitter i styrelsen. Hon är dessutom engagerad i scoutrörelsen, och bidrar på det sättet till att hjälpa barn och unga att komma ut i naturen och upptäcka den glädje som fåglar och andra djur kan ge. Hon är därför ett typexempel på vad det innebär att vara Silvertärnan: att sprida fågelkunskap och fågelglädje till andra, genom ett genuint ideellt engagemang.

Fågelintresse

Grunden för fågelintresset är friluftsliv och det bästa sättet att locka ut fler i naturen är de utflykter och föredrag för medlemmar och allmänhet som anordnas över hela landet.

Genom exkursionerna kan vi följa årstidsväxlingarna i landet. Lägst antal utflykter sker under juli och december, då vi trots allt annonserat för ett femtiotal aktiviteter per månad. Toppen infaller som vanligt i maj med ca 250 exkursioner i landet! I nästan hela landet firas Fågelskådningens dag och Fågeltornskampen som infaller i maj.

Under vintermånaderna ökar istället antalet föredrag samt studiecirkel i samarbete med Studieförbundet. Bland skörden hittar vi flera tillfällen för medlemmarna att samlas kring gemensamma visningar av årets bästa bilder, att lära sig mer om Artportalen eller att lyssna på reseberättelser och populärvetenskapliga föredrag.

Vinterfåglar Inpå Knuten genomfördes i januari för 13:e året i rad. Totalt kom det in ungefär 18 000 rapporter, och som vanligt var talgoxen den talrikaste arten vid våra fågelmatningar. Likt de senaste åren kom blåmesen på andra plats, medan en så kallad invasionsfågel klättrade ända upp till tredje plats. Det var, inte oväntat, gråsiskan som med knapp marginal petade ner pilfinken till fjärde plats.

Pga av Dataskyddsförordningen blev det något färre rapporter än väntat då flertalet upplevde det mer problematiskt att behöva logga in för att lämna sin rapport.

Tranfestival

Utbildning av fler fågelvolontärer har gett resultat, och duktiga volontärer bemannade Trandansen under de veckor då det är som mest tranor vid Hornborgasjön. Vårdarna låter besökarna få se fåglar i kikare och berättar om såväl tranorna som om föreningen. I veckan i samband med tranfestivalshelgen deltog inte mindre än 900 elever under sammanlagt fem

dagar i våra barndagar. Med hjälp av tubkikare och handkikare fick barnen möjlighet att titta närmare på både tranor och andra fåglar. Det var verkligen ett gott betyg att skolorna ville komma tillbaka i ännu större utsträckning efter uppstarten av barndagarna föregående år.

Se artikel sid. 17-18

Foto: Lotta Berg



I maj var det äntligen dags för Fågelskådningens dag och Fågeltornskampen

under en och samma helg den 5–6 maj. På lördagen tog 83 lag plats i fågeltornen tidigt på morgonen. Maj visade sig från sin bästa sida och flera tyckte det var lite för bra väder!

Inför tävlingen presenterades

ett digitalt sätt att rapportera in sina arter, 75 torn valde detta alternativ. På första plats kom Södra lundtornet i Ottenby lund, Kalmar län med 108 arter. På andra plats kom Leonardsbergs fågeltorn i Östergötland med 102 arter och på tredje plats blev det Hångers udde, Hornborgasjön med 101 arter.



Foto: Kent-Ove Hvass

Utöver lagen så kom minst 1000 personer kom och var åskådare i tornen under dagen, både barn och vuxna. Mest sedda art blev gräsand som sågs av 81 torn. Flest antal lag i den nordiska 'Battle of the towers' hade Finland med 340 torn...

Under fyra intensiva sommarveckor visade våra BirdLife-volontärer fåglar och sälar på Ölands södra udde. Turister flockades kring tubkikare och pins då de mötte våra volontärer och fick chans att upptäcka hur fantastiska fåglarna är via de uppställda tubkikarna.

För nionde året i rad arrangerades Falsterbo Bird Show. Årets natur- och miljömässa samlade drygt 4 000 besökare och 42 utställare under tre dagar i slutet av september, förutom 1 000 barn under de naturpedagogiska dagarna som ordnades veckan före mässhelgen.

Falsterbo bjöd på lagom värme och gynnsamma vindar. Särskilt söndagen var fin rent fågelmässigt med sträckande bivråkar, flera mindre skrikörnar,

bruna glador, en svart stork och en flock om ett 50-tal vita storkar som sträckte söderut förbi mässområdet vid naturum Falsterbo.

Under den första helgen i oktober deltog fler än 25 000 i evenemanget EuroBirdwatch, det största fågelevenemanget i Europa.

Det är 25:e året i rad som EuroBirdwatch arrangeras och inte mindre än 41 länder från Europa och Centralasien genomförde olika aktiviteter för att uppmärks-

samma fåglarnas flyttning och deras behov av rastplatser. Över 950 olika aktiviteter genomfördes och fantastiska 5,2 miljoner fågelindivider räknades in av deltagarna.

Foto: Robert Petersen



Svårt för utställarna att få besökarna att titta på sakerna i tälten! Foto: Stina Rigbäck

Nationellt Fågelskydd

BirdLife Sverige har fortsatt en tjänsteman som jobbar heltid med fågelskydd. Därutöver gör ett flertal styrelseledamöter och andra ideella (medlemmar) stora insatser för att förstärka vårt fågelskyddsarbete.

BirdLife Sverige deltar varje år i fördelningen av medel från Alvins fond. Fonden delade 2018 ut två miljoner kronor till 60 projekt med inriktning på framförallt fåglar och naturvård. BirdLife Sverige har erhållit medel ur fonden för följande projekt: Hotade fåglar i Östersjön, Jaktfalk i Jämtland och Härjedalen, Restaurering av våtmarker på Öland, Projekt Lom och Inventering av IBA-områden i Norrland. Det finns också flera regionala föreningar som fått medel till ett antal projekt. Exempel på sådana är lokala inventeringsprojekt för arter som pilgrimsfalk, jaktfalk, kungsörn, kattuggla, nattskär och tretåig hackspett. Ytterligare medel har under 2018 gått till artprojekt som berör kattuggla, gråspett,

vitryggig hackspett och videsparv, storkprojektet i Skåne, uppföljning av häckningsresultat för åkerhäckande fåglar i Närke samt inventering av fåglar i dammar, kalkbrott och grustag på Gotland.

Projekt strandängsvadare försöker bidra till att förbättra häckningsmöjligheterna för vadare på strandängar i södra Sverige. Detta görs genom samarbete med länsstyrelser, markägare, jägare och Sportfis-

karna. Projektet har under 2018 bidragit till att flera biotopförbättrande åtgärder genomförts på östra Öland. Den viktigaste åtgärden har varit att plugga igen diken på strandängarna så att vatten stannar kvar längre under vadarnas häckningsperiod. En annan åtgärd har varit rådgivning vid restaurering av Frösslundamossen. Under året konstaterades vid inventering att rödspovens återhämtning på Öland fortsätter. Den blöta våren följdes av en långvarig



Myrar är ofta relativt artfattiga men kan ändå hysa höga fågelvärden som lever upp till IBA-kriterier

torka, vilket överlag inte tycks ha påverkat vadarnas häckningsframgång nämnvärt.

Under året avslutades det treåriga EU-projektet LIFE EuroSAP. Projektet har omfattat sammanställning av åtgärdsprogram för 16 hotade arter inom EU. BirdLife International har varit projektledare och BirdLife Sverige har bidragit med expertkunskaper till ett nytt åtgärdsprogram för åtta arter strandängsvadare.

Under året startade BirdLife Sverige projektet Inventering av IBA-områden i Norrland.

Inventeringarna ska pågå under minst två år och målet är att dokumentera de IBA-områ-

Foto: Ulrik Lötberg



och Novia Yrkeshögskola i Finland har fortsatt. Under året har skräntärnor studerats vid några finska kolonier och i Sverige har studien utökats till att omfatta kolonier i Norduppland, Bråviken och Oskarshamn samt genom ett nystartat LONA-projekt även i Luleå skärgård. Silltrutskolonier övervakas i Norduppland och Gästrikland. Vid Gunnarstenarna i Stockholms skärgård genomförs studier med GPS-loggar på

tordmule och sillgrissla. Under 2018 försågs 41 skräntärnor, fem silltrutar, en gråtrut, tre havstrutar, fem tordmular och åtta sillgrisslor med GPS-loggar. Detta har givit mycket intressant information om bl.a. rörelsemönster och mortalitet hos unga skräntärnor. Projektet fortsätter att stötta myndigheternas åtgärdsplan för skräntärna och står för en stor del av uppföljningen kring denna art.

den (IBA = Important Bird and Biodiversity Areas) i norr som saknar inventering av fågellivet under 2000-talet, men också att föreslå nya IBA. Under 2018 har Birdlife Sverige med hjälp av regionalföreningarna i Jämtland och Västerbotten genomfört en fågelinventering inom 76 km² av fjällområdet kring Stekenjokkvägen i norra Jämtland och södra Lappland. Inventeringen är angelägen att genomföra av flera skäl. Området är känt för att vara fågelrikt och är dessutom lättillgängligt för besökare genom vägen som löper genom området (tillträdesförbud råder dock under perioden 10 juni – 10 juli). Någon heltäckande fågelinventering har inte gjorts tidigare och det är angeläget att få en mer detaljerad bild av fågellivet som ett underlag för riktade fågelskyddsåtgärder när det nuvarande provisoriska skyddsområdet löper ut om några år. Under 2018 inventerades 52 av de sammanlagt 76 kvadratkilometerrutorna.

Projekt Hotade fåglar i Östersjön fortsatte under 2018. Projektet studerar främst skräntärna och silltrut, men även andra marina arter som bedriver födosök till havs långt från sina häckplatser, t.ex. alkor. Samarbetet med forskare vid Lunds Universitet (CAnMove – Centre for Animal Movement Research)



Foto: Ulrik Lötberg

I Jämtlands- och Härjedals-fjällen kontrollerades 55 jaktfalksrevir. Tretton av dessa var besatta och resultatet blev tio lyckade häckningar med totalt 24 ungar. I jämförelse med bottenåren 2016 – 2017 innebar 2018 en fördubbling av antalet lyckade jaktfalkhäckningar i Jämtlands län.

Den varma sommaren med god insektstillgång för ripor medförde stora kullar med väl utväxta kycklingar, något som bör kunna leda till ett gott år för jaktfalken 2019. Även i Västerbotten fanns (på 29 besökta lokaler) tretton aktiva revir. Sex

lyckade häckningar gav där fjorton ungar. Under sommarens jaktfalksinventering i Norrbotten besöktes 50 potentiella häckningsplatser. Tretton lyckade häckningar producerade i genomsnitt tre ungar var.

I oktober 2018 genomfördes ett skandinaviskt jaktfalkssymposium i Årrenjarka (Norrbotten) med 29 deltagare från Sverige, Norge och Finland. Viktiga ämnen var problematiken kring falkenering, hybridisering och handel med falkar.

Sedan 40 år tillbaka har antalet sånglärkor i Europa mer än halverats. Denna minskning beror i stor utsträckning på en utveckling med allt större fält och tätt växande grödor. För att bidra till en positiv utveckling har svenska lantbrukare runtom i landet börjat anlägga osådda ytor på åkrar där lärkor kan landa och hitta mat, så kallade lärkrutor.

Under 2018 har BirdLife Sverige samarbetat med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), Lantmännen och WWF för att hitta nya vägar att marknadsföra och implementera lärkrutor på svenska spannmålsgräddor. Lärkrutor är numera t.ex. ett av kriterierna i Lantmännens hållbara odlingskoncept Klimat & Natur. Forskningen visar att antalet sånglärkor i fält med anlagda lärkrutor ökar med upp till 60 procent – fler lärkor häckar och troligen överlever fler ung-

ar. Dessutom verkar lärkor från närliggande områden söka sig till fält med lärkrutor.

BirdLife Sverige medverkade under våren vid en kurs angående åtgärder för ortolansparv

som hölls av länsstyrelsen i Örebro och där ett 40-tal personer från främst länsstyrelser deltog. År 2018 fanns endast 2-3 par ortolansparv kvar vid Kvismaren. Några tiotal par finns även kvar omkring Enköping och i övriga Uppland respektive i Kungs Barkarö-området i Västmanland. Om arten uthålligt ska kunna reproducera sig i jordbrukslandskapet förefaller uppgrävda jordsträngar eller högar av den typ som t.ex. bildas vid dikning eller vägbyggnad behövas. Frågan är om det är rimligt att årligen göra så stora markåtgärder som ortolanen verkar kräva?

Tyvärr verkar den enda biotop där vi kan räkna med ett stabilt bestånd av ortolansparv kom-

mande år vara på hyggen i delar av Norrland. Sedan Sveriges största enskilda skogsägare, SCA Skog, lovat stödja projektet har under 2018 inventering av ortolansparv skett på hyggen i Medelpad och Ångermanland. Ca 10 nya par hittades på bolagets mark i Medelpad och SCA planerar att genomföra extra biotopåtgärder för dem i form av uppgrävda högar på samma sätt som vid markberedning av hyggena. Det gick dock inte att hösten 2018 hitta lediga maskiner som var certifierade för arbete på SCAs mark. Istället kommer nu de planerade åtgärderna att göras i april 2019, förhoppningsvis strax före artens återkomst från Afrika. En artikel om BirdLife Sveriges projekt har också varit införd i SCAs kundtidning Din Skog som når 33 000 markägare i Norrland.



Foto: Arkiv

Ängshöken har på senare tid minskat såväl på Öland som i Sverige och stora delar av Europa och farhågor finns att vår svenska population snart blir så liten att den på sikt inte överlever. Till Sverige återvänder varje år knappt 50 par ängshökar för att häcka, varav drygt 30 till Öland. Ängshöken var tidigare främst knuten till alvarmark och agmyrar, men på senare år sker en kraftigt ökande andel av häckningarna i åkermark. Det är problematiskt så till vida att många bon, ägg och ungar (och ibland t.o.m. vuxna honor) demolerats i samband med skörd. Tillsammans med Länsstyrelsen i Kalmar län har BirdLife Sverige under 2018 verkat för att skydda den öländska populationen. Genom att avlysa och stängsla in en yta (ca 50 x 50 m) runt funna bon tills dess att ungarna är flygkunniga blev i år häckningsutfallet glädjande – hela 86 % lyckade häckningar på sådana platser. Lantbrukarna ersätts till viss del för skördebortfallet och är i de flesta fall positiva.

BirdLife Sverige deltar också i styrelsen för Svensk Våtmarksfond tillsammans med Svenska Jägareförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och representanter från näringslivet. Årets ekonomiska stöd har gått till restaurering av våtmarker vid Ericssberg i Södermanland och Lönsboda i Skåne. I maj hölls i Vallentuna en intern konferens där det framtida arbetet i fonden diskuterades. I samband med konferensen genomfördes en exkursion till planerade våtmarksobjekt vid Hederviken och Malmby. Våtmarksstipendiet tilldelades byföreningen Tullingsås i Jämtland för sitt ideella arbete med att återskapa Lillsjön. Våtmarksstipendiet instiftades av Våtmarksfonden och Ragn-Sells. Priset delas ut till en person eller organisation som "utfört ett



Foto: Arkiv

betydande och värdefullt arbete för att skapa våtmarker av hög kvalitet för fåglar".

BirdLife Sverige är representerade i Skogsstyrelsens samtliga fyra regionala sektorsråd.

Skogsnäringsen hävdar att man tagit till sig Skogsstyrelsens målbildsarbete och därför gick BirdLife Sverige med i detta under 2018. Målbilderna är numera kopplade till FSC och det finns tydliga skrivningar om att man t.ex. måste ta hänsyn till hänsynskrävande biotoper. Några målbilder där vi försökt påverka är de gällande dikesrensning, skyddsdikning, träd och buskar samt död ved.

Arbetet med ny standard för FSC har varit segdraget, men nu är huvudstandarden klar. Det finns klara förbättringar i den, bl.a. 5 % ytterligare flexibel pott utöver de 5 % som ska lämnas. Standarden för mindre markägare är inte helt klar och kommer att förhandlas fram under 2019.

BirdLife Sverige blev under 2018 tillfrågade om vi ville ingå i processen angående nya metoder för nyckelbiotopsinventering. Problematiken gäller bl.a. att

Skogsstyrelsen hävdar att en annan nivå ska gälla i nordvästra Sverige jämfört med övriga landet. Svensk Fågeltaxering uppdrogs av BirdLife Sverige att utföra en första översiktlig analys av fågelförekomst och fågeltätheter i och utanför föreslagna värdestrakter i norra Sverige. Analysen kommer att baseras på fågeldata från Svensk Fågeltaxerings standardrutters samt på GIS-skikt över föreslagna skogliga värdestrakter. Föreningen har tillsammans med SNF, WWF och Skydda skogen lämnat förslag på den översyn av Artskyddsförordningen som Sveriges regering beslutade om. Vi har föreslagit en översyn av hur tjädern hanteras inom skogsbruket och Skogsstyrelsen har glädjande nog gett i uppdrag till ArtDatabanken att se över aktuell vägledning. BirdLife har under 2018 även inventerat ekopark Halle-Hunneberg, främst med avseende på tjäder, järpe och tretåig hackspett. Syftet har varit att tydliggöra att det saknas landskapsekologiskt perspektiv kring hänsynen till mer krävande fågelarter. Förhoppningen är en reviderad plan för Halle-Hunne-

berg som skulle kunna bli en modell för övriga ekoparker som Sveaskog förvaltar.

Under 2018 har en grupp inom föreningens styrelse jobbat fram ett principprogram för fågelskydd och naturvård. Dokumentet ska översiktligt spegla vad BirdLife Sverige anser i olika fågelskyddsfrågor, till stöd för såväl myndigheter som regionalföreningar och enskilda medlemmar.

Programmet kommer, i fortsatt samarbete med regionalföreningarna, att vidareutvecklas under 2019.

Storskarven är en fortsatt brännande fråga och den utsätts fortsatt för hat och illegal förföljelse. I många fall erbjuds inte möjligheten till saklig replik, men när EU-parlamentarikerna Fredrick Federley och Nils Torvalds skrev en debattartikel i Aftonbladet valde vi att bemöta direkt felaktiga påståenden och okunskap.

Flera aktörer har på sistone försökt flytta fram positionerna i fråga om decimering av den svenska skarvstammen. Kamrarrätten upphävde emellertid förvaltningsrättens och länsstyrelsens beslut att tillåta skyddsjakt och äggprickning utanför Trosa hamn, vilket tyder på att rättspraxis ännu inte har förskjutits nämnvärt i fråga om tolkning av vad som utgör "allvarlig skada" och vilka åtgärder som får vidtas.

Under 2018 författade BirdLife Sverige ett tiotal yttranden/överklaganden rörande skyddsjakt på skarv. Föreningen beslutade också om officiella riktlinjer i skarvfrågan.

Som vanligt har BirdLife Sverige svarat på ett antal remisser och lämnat yttranden gällande



Foto: Arkiv

bl.a. vindkraftsanläggningar (13), kraftledningar (9), jaktfrågor (7), strandskydd (1), havsplanering (2), miljöövervakning (2) och ekologisk kompensation (1). Under 2018 togs också officiella riktlinjer fram för hur vi ser på fåglar i stadsmiljö samt användning av drönnarfarkoster.

På europeisk nivå uppvaktades våra svenska EU-parlamentariker angående förnybar energi samt reglerna för energiunionen. Vår statsminister samt EU-kommissionär för jordbruksfrågor uppvaktades inför avgörande budgetförhandlingar.

Tillsammans med BirdLife Europe & Central Asia gjordes en informationsfolder om att biodiversiteten i svenska skogar står under ökat tryck. Samtliga svenska riksdagspartier tillskrevs med våra prioriteringar inför valet till EU-parlamentet 2019.

Samtliga regionalföreningar kontaktades under 2018 i syfte att uppdatera uppgifter om fågelförekomster i våra 84 svenska IBA-områden.

IBA-systemet är BirdLife Internationals nätverk av viktiga fågelområden och utgör idag världens största nätverk av "skyddad" natur.

Även om IBA egentligen saknar juridisk bindning används de nämligen i många länder som en slags "skugglista" till statliga reservat. Efter sommaren 2019 räknar vi med att ha förbättrat kunskapen om våra IBA-områden – kunskap som ska användas för att öka skyddet för viktiga fågellokalerna och förbättra ekosystemen de är en del av.

Ottenby Fågelstation

Verksamhetens grundpelare – ringmärkning, uppdragsforskning, inventeringar och det utåtriktade arbetet mot besökande turister och fågelskådare – dominerade arbetsuppgifterna under året. Totalt ringmärktes 16 041 fåglar varav 11 582 fångades inom ramen för den standardiserade verksamheten i stationsträdgården. Detta är ca 25 procent under medelvärdet och den näst lägsta årsumman som noterats under 2000-talet.

Vårfångsten hamnade 15 procent under medel (vilket var ganska väntat efter den dåliga häckningssäsongen 2017), vadarfångsten 60 procent under medel (vilken berodde på det extremt stabila högetrycket under den rekordvarma sommaren) och hösten i trädgården 25 procent under medelvärdet (främst beroende på rekordlåg summa av rödhake).

En större inventering av områdets strandängar genomfördes, revirarteringar skedde i prov-

rutan i Mellersta lunden för 47:e året i rad, en inventering gällande kläckningsframgången hos rödbena och tofsvipa genomfördes liksom såväl standardrutten i Grönhögen som de regelbundna räkningarna av rastande vadare i Sandviksområdet.

Fågelstationen ansvarade även detta år för uppföljningsarbeten inom ett projekt där gröNFLäckig padda återintroducerats i Ottenbyområdet. Uppdraget koordineras från Länsstyrelsen i Kalmar län.

Bland 2017 års forskningsprojekt kan nämnas flera olika ljusloggerstudier samt flera parallella influensastudier. Under hösten påbörjades byggnationen av

ett rum för inhysning av fåglar under kommande studier.

Ett anslag från Region Kalmar erhöles med syfte att genomföra en förstudie gällande möjligheterna att intensifiera forskning och samarbete inom zoonosområdet. Arbetet med produktionen av en kinesisk ringmärkningsguide fortsatte och likaså gjorde kurspaketet "Bestämningshyllan" med 5 träffar under året.

Antalet guidade besökare uppgick till totalt 2 509. För andra året i rad löstes bemanningen av fyren Långe Jan med hjälp av volontärer och sommarjobbande ungdomar.

Foto: Magnus Hellström



Ottenby med fyren Långe Jan

Foto: Magnus Hellström



Ottenby fågelstation

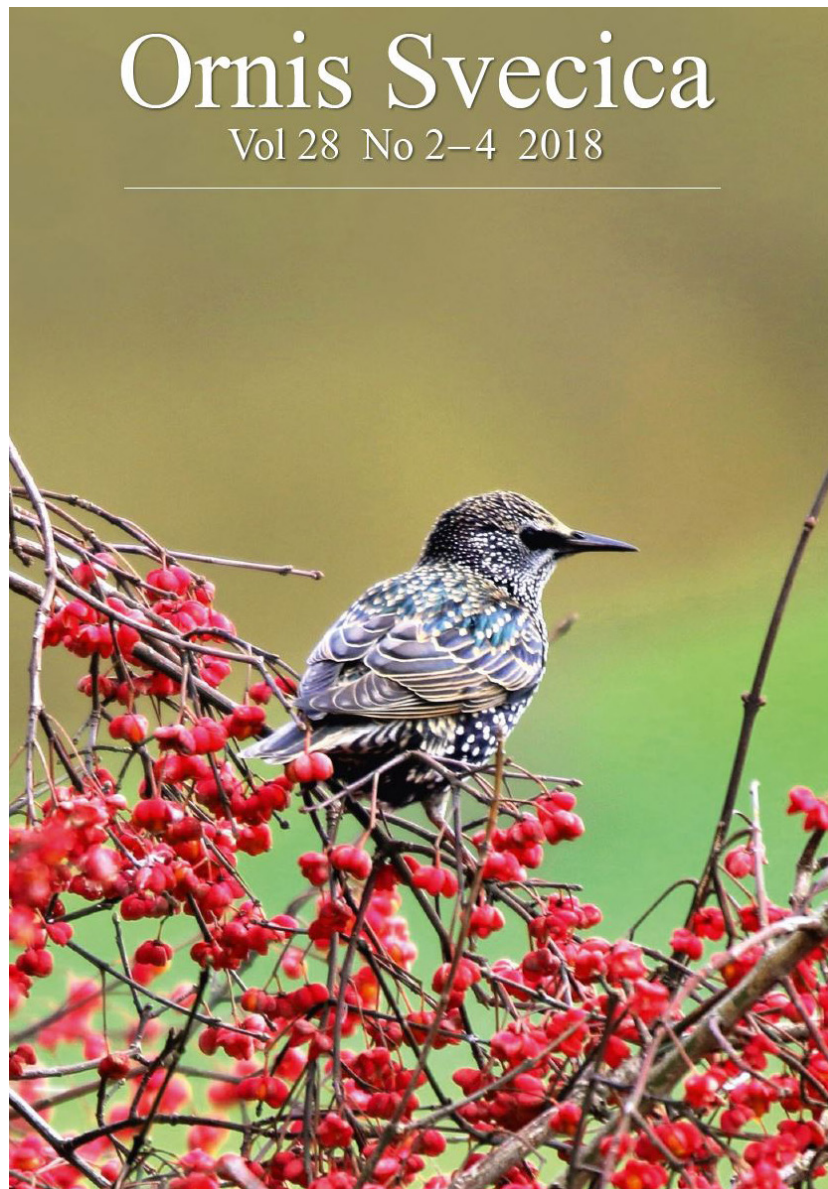
Ornis Svecica

Ornis Svecica går in i en ny fas. I slutet av året beslöts att tidskriften i fortsättningen ska publiceras enbart på nätet. Det ska ske med s.k. open access, dvs. fritt och gratis för alla att läsa den. Tillsammans med andra åtgärder ska tidskriften ges ökad spridning och därmed bli attraktivare för författare. Häftet på bilden är således det sista som tryckts på papper.

Den tjugooåttonde årgången 2018 distribuerades till 909 prenumeranter. Antalet inkomna manuskript var överraskande lågt. Antalet sidor var endast 96 fördelade på 10 uppsatser, i vilka 18 författare medverkade. Uppsatserna behandlade flyttning (5 stycken), häckningsbiologi (3), beståndsförändringar (1), födosök (1) och fjäderdräkt (1).

Alla uppsatser analyserade olika typer av observationsdata, ingen var experimentell eller teoretisk.

Redaktionen bestod av Robert Ekblom, Dennis Hasselquist, Åke Lindström, Martin Stervander, Sören Svensson och Jonas Waldenström.



Nationella rapportkommittén

Detta blir det första året med verksamhetsberättelse för den nyinrättade Nrk.

Kommittén träffades för första gången vid Ottenby i augusti 2017. Gruppen består av ett antal engagerade Nrk-medlemmar som tillsatts av styrelsen, efter en långvarig diskussion om vikten att höja kvalitén och samordningen inom rapporterings-

sverige. Uppgifter för Nrk finns diskuterade och definierade inför kommitténs bildande.

Målet för Nrk är att vi systematiskt ska beta av varje ansvarspunkt i tur och ordning för att höja kvalitetsarbetet i stort för svensk fågelrapportering. Två fysiska möten har hållits under 2018, vid SLU ArtDatabanken, Uppsala, 3 februari och på samma plats 24-25 november.

Ett av Nrk:s ansvarsområden har varit den nationella rapport som

sedan början av 90-talet publicerats i publikationen Fågelåret. Årets rapport (2017) blev den näst tjockaste någonsin och faktamässigt den mest späckade hittills. Inledningen blev mer omfattande än tidigare och inkluderar även delar som tar upp generella mönster, liksom behov och möjligheter inför framtiden. Formatmässigt liknar rapporten tidigare års rapporter och egentligen finns ingen genomgående negativ kritik, men det är tydligt att Fågelåret sedan många år tillbaka bara

når ut till en bråkdel av landets fågelskådare. Många anser att en pappersprodukt är otidsenlig men kritiken gäller då inte bara den nationella rapporten utan Fågelåret som produkt i stort.

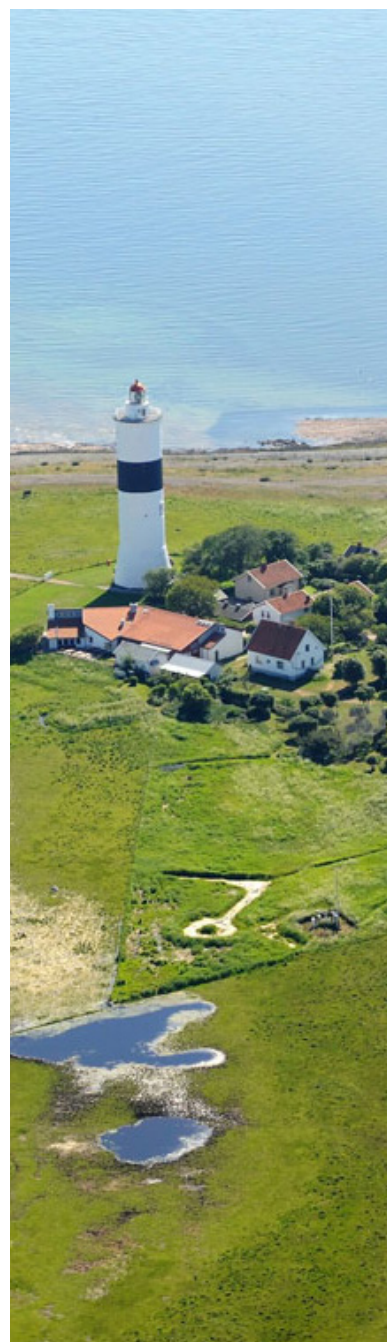
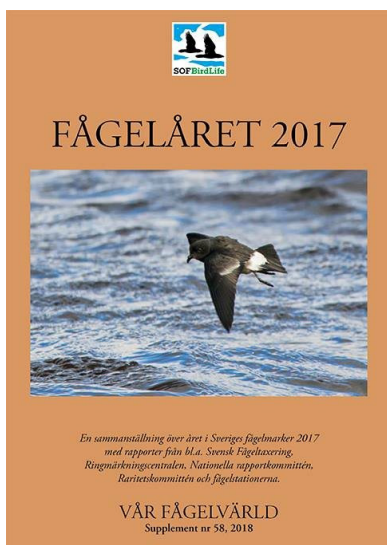
Under hösten gjordes en sammanfattning av de publikationer som BirdLife Sverige stått bakom under senare år, både faunistiska böcker och årsvisa rapporter. Nrk ser att det finns behov av en översyn för vidare utgivning och successiv digitalisering och har därför initierat en diskussion med BirdLife Sveriges styrelse kring framtida publiceringar.

Som under tidigare år har en artlista med generella krav tagits fram. En första generell vägledning har utarbetats och i

jan 2019 skickats ut till landets samtliga Rrk-/Rrk-ledamöter. Syftet med vägledningen är att "likrikta" behandlingen av inkomna rapporter och då i synnerhet rapporter som sticker ut ur mängden.

Nrk har även påbörjat arbetet med Spontanitetsbedömningar (ett ganska stort underlag finns nu för kommande artikel); Avstängningar av rapportörer och ett system med överprövningar av blankettbrev. Likaså har Nrk i uppgift att kunna pröva av Rrk eller av enskilda ledamöter, skyddade arter ("artportalsproblematiken"; antalet behörigheter till respektive Rrk). Den utskickade instruktionen från Nrk påtalade vikten av att vara restriktiv med behörigheter. Under detta första år har Nrk också försökt definiera rollen när det gäller att inneha "Huvudansvar för utbildning av rapportörer (initiering, material m.m., ej utförande)".

I kommittén ingår Magnus Elfving, Fredrik Friberg (sammankallande), Johan Jensen, Andreas Livbom, Johan Nilsson, Peter Nilsson, Johan Svedholm och Per Undeland.



Raritets-kommittén

Raritetskommittén har under 2018 bestått av Magnus Corell, Aron Edman, Anders Eriksson, Alexander Hellquist, Hans Larsson, Björn Malmhagen och Mats Waern (ordf.). Ett helgmöte hölls på Ottenby fågelstation i

april och ett möte i Azerbajdzjan i november (resan bekostades av ledamöterna). Cirka 300 rapporter har behandlats under året. Ett omfattande arbete med att uppdatera listan över påträffade taxa i landet pågår. Det goda samarbetet mellan de nordiska raritetskommittéerna fortskrider via en facebook-grupp samt genom arbetsgrupper. Under året publicerades

kommitténs genomgång av fyndkategorisering av de tre arterna som sorterar under det nyskapade samlingsnamnet rödsångare. Under året har även ett omfattande arbete av kommitténs syn på hybridproblematiken fortskridit.

Taxonomi-kommittén

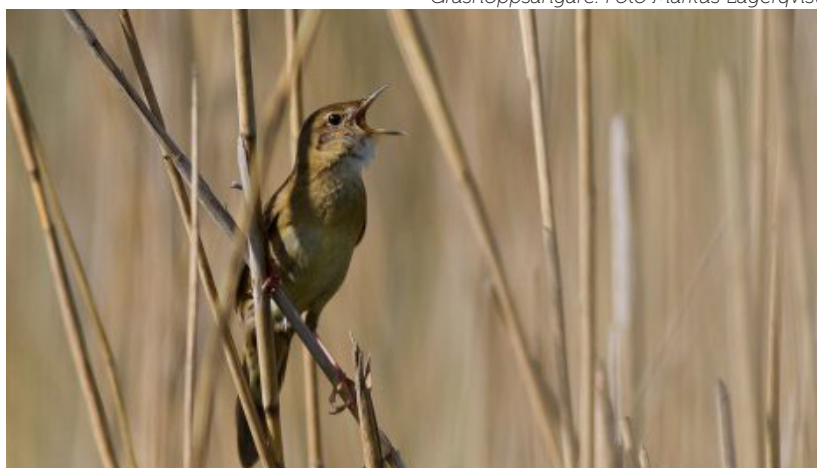
Taxonomikommittén har under året bestått av Erling Jirle (sammanställande), Johan Fromholtz, Markus Lagerqvist och Tommy Tyrberg.

Under året har det arbetats med de olika listorna; Namnlistan över alla världens fågelarter på svenska uppdaterades, liksom familjelistan. Tk lägger också in svenska namn på alla fågelarter i iGoTerras databas och till IOC:s multilingual list. Via en kontakt uppdateras också svenska Wikipedia med Tk:s officiella namn, liksom på Artportalen. När det gäller Västpalearktislistan pågår arbete med att lägga in alla underarterna också och ge svenska namn, liksom kommer listan över alla taxa anträffade i Sverige ha svenska namn på

Internationellt fågelskydd

En del av BirdLife Sveriges internationella fågelskyddsarbete satsas inom "Eastern Flyways", det vill säga flyttfågelstråket öster om Medelhavet. Detta är ett av de två huvudstråk som används av flyttfåglar ur den svenska häckfågelfaunan och som ingår i en större årlig fågelrörelse mellan Eurasien och sydöstra Afrika. Under 2018 har fokus legat på samarbeten med BirdLife i Kaukasusregionen, där BirdLife Sverige under de senaste tre åren bidragit med 5 000 euro per år. Medlen har bl.a. använts för åtgärder mot tjuvskytte, restaurering av stäppmark och stödatgärder för kejsarörn. Vi är även delaktiga i BirdLifes kampanj mot olaglig fågeljakt kring Medelhavet.

Inom BirdLife Europe pågår ständigt arbete för att skydda



Gräshoppsångare. Foto Markus Lagerqvist.

underarterna fr.o.m. 2019 (i samarbete med Rk), så även nästa upplaga av Fågelåret. Vetenskaplig litteratur bevakas kontinuerligt och samlas i en databas. I december hölls ett helgmöte på Getterön då taxonomiska förändringar fastställdes inför skrivandet av Rapport 10 till Vår Fågelvärld (kortversionen) och Tk:s webbsajt, den fullständiga rapporten

inkl. referenser.

När det gäller webbsajten fick Erling Jirle en onlineutbildning via Skype i september av Stina Rigbäck av de nya verktygen för webbpublicering så att hela sajten inklusive alla listor kunde flyttas över från den gamla sajten till den nya, birdlife.se/tk och alla sidor uppdateras. Stort tack till Stina.

marina fåglar (och andra djur), bl.a. genom att motverka bifångster. Aktuella frågor är föroreningar (inklusive plast) i haven samt mikroplasternas påverkan på ekosystemen. Den regionala gruppen för Birdlifepartners runt Östersjön höll tre möten under 2018. Tanken är att under ledning av BirdLife i Litauen skapa ett LIFE-projekt som motverkar bifångst av fåglar samt kartlägger viktiga områden för sjöfåglar. Vi har även bidragit med data till HELCOM (Baltic Marine Environment Protection Commission - Helsinki Commission) om hur skräntärnor och silltrutar rör sig inom vårt eget Östersjöprojekt.

BirdLife Sverige har stöttat initiativet Bird Camp i Azerbajdzjan 2015 – 2017. Upplägget handlar om att unga från olika länder

(gärna Västeuropa och Kaukasus/Mellanöstern) träffas, skådar fågel, lär sig om fågelskydd och även bygger kontakter/relationer över gränserna. Hösten 2018 testades konceptet för första gången utanför Azerbajdzjan, nämligen i Libanon. BirdLife Sverige sponsrade med flygbiljetten för två deltagare och Falsterbo Fågelstation sponsrade en tredje deltagare. Kostnaderna för uppehållet täcktes huvudsakligen med medel från OSME (Ornithological Society of the Middle East, the Caucasus & Central Asia). Under resan demonstrerade den svenska "delegationen" bl.a. ringmärkning vid en fågellokal och höll föredrag i två olika skolor. Kontakter knöts med lokala nyckelpersoner och under skådningen som hanns med räknades närmare 5 000 rovfåglar (majoriteten mindre skrikörnar).

BirdLife Sverige bidrar till verksamheten vid AP Leventis Ornithological Research Institute (APLORI) – ett institut för utbildning och forskning i centrala Nigeria – sedan många år. APLORI håller nu på och kartlägger utbredningen av Nigerias fåglar och försöker beskriva deras status i ett atlasprojekt – Nigerian Bird Atlas Project (NiBAP).

Under projektets tre första år har mer än 1550 inventeringsrutor avverkats, vilket utgör ca 14 % av samtliga rutor. Arbetet utförs till stor del av volontärer och hittills finns totalt 140 rapportörer registrerade. Det finns inte så många fågelskådare i Nigeria, så projektet jobbar med att engagera studenter och lokalbefolkning som kan ge sig ut och bedriva medborgarforskning. Vi fokuserar på att lära människor i Nigeria om fåglar genom bildandet av fågelklub-



bar, för att på sikt öka medvetenheten om fåglar, fågelskydd och naturvård. Hittills har ca 20 fågelklubbar etablerats runt om i Nigeria, med kanske upp emot 500 mer eller mindre aktiva fågelskådare, och antalet klubbar och fågelskådare i landet växer

stadigt. BirdLife Sveriges bidrag till kikare och fågelböcker har härvidlag varit till mycket stor hjälp.

Kommunikation

Under 2018 påbörjades arbetet med att implementera den nya grafiska profilen med en uppdaterad logga. Namnet BirdLife Sverige blev mer synligt och föreningens namn ändrades också till Sveriges ornitologiska förening BirdLife Sverige. (Hos Bolagsverket, tidigare har namnbytet endast varit i föreningens stadgar)

Under året revideras även de grafiska profilerna och hemsidorna för Naturbokhandeln och AviFauna Naturresor.

Ottenby fågelstation har också fått ny logga och en värvningsbroshyr. En krysslista på upprullbar whiteboard togs fram till fågelskådningens dag.

Föreningen har fått en enkel broshyr där vi kort berättar om vilka vi är och vad vi gör, den kan användas vid medlemsvärvning och insamling av gåvor. Under året har en del profilprodukter, kuvert och annonser för bolagens tillverkats.

Fokus under första halvan av 2018 lades på utvecklingen av den nya hemsidan. I mitten av juni kom representanter från 9 regionalföreningar till Kalmar och startade tillsammans upp hemsidesarbetet med en utbildning. Resultatet blev till slut 18 nya webbplatser som lanserades innan årets slut när man även räknar in Ottenby, AviFauna, naturum Ottenby, Långe Jan, FiNK, Ungdomsskådarna och Projekt Lom!

Vårt nyhetsrum användes till att skicka ut 11 pressmeddelanden, intressant att kunna få statistiken över vilken spridning en nyhet får. Vi arbetade på våren med att skapa nya rutiner för Dataskyddsförordningen och delade där arbetet med de regionalföreningar som ville.

Under hösten förberedde vi för det nya medlemsregistret och hade också utbildning i Jönköping för de regionalföreningar som har sina medlemmar inlagda. Fokus på slutet av året var att rätta till det som inte hade fungerat under Vinterfåglar in på knuten.

Publicering och sociala medier

Under året kom Vår Fågelvärld (VF) ut med sex nummer, vilket var den 77:e årgången. Tidningen har gått att få som papperstidning eller i elektronisk form där man loggar in på vår hemsida och läser den därifrån. Ett alternativ som lockade drygt 100 medlemmar.

Här är några axplock ur innehållet:

– **I årets första nummer** berättade vi om att övervintrande alfåglar hotas i Midsjöbankarna, ett Natura2000-område i Östersjön. Vi kunde konstatera att gråsiskan blev årets raket i Vinterfåglar inpå Knuten. Vidare berättade vi om Projekt skräntäma och Östersjöns fåglar.

– **Årets andra nummer** skrev vi om att flera arter i landet ökar än som minskar. Vi berättade om fjällgässen i Sverige, hur det går för dem. Vi uppmärksammade den svarthakade buskskvättans expansion i västra Sverige. Resereportaget gick till Abisko – skogen vid det stora vattnet. Magnus Ullman inledde sin serie om fåglar och färg, hur fåglarnas färger uppkommer.

– **Årets tredje nummer** innehöll en artikel om att det åter går sämre för skogsfåglarna. En annan om odlingslandskapets fåglar, Magnus Ullman fortsatte serien om färg och fåglar. Torgny Nordin skrev om Ambrose Pratt – lyriskt om en lyrfågel. Flera debattartiklar publicerades – bland annat om jordbruket och storkprojektet.

– **Höstens första nummer, årets fjärde**, innehöll ett längre personporträtt på nestorn Lars Svensson, aktuell med sin



Handbook of Western Palearctic birds. Per Alström inledde en serie i tre delar om artbegreppet, och Ullman fortsatte att reda ut allt man behöver veta om fåglar och färg. Tranornas flyttvägar hösten 2017 avhandlades i en artikel och Torgny Nordin skrev i sin klassiker-serie om Eliot Howard som avslöjade fåglarnas revir.

– **I nummer 5** fanns ett upp-rop om att skänka sin gamla kikare till ett projekt i Nigeria. Vi uppmärksammade BirdLife Sveriges projekt för att inventera smutsgam i Georgien, och stöta vår BirdLife-partner i arbetet med fågelskydd. Resereportaget gick till Sicilien. Magnus Ullman avslutade sin serie om fåglar och färg.

– **Det sista numret för året, nummer 6**, innehöll ett exklusivt personporträtt av sir David Attenborough. Per Alström fortsatte sin serie om artbegreppet. Vi gav ett referat till ett jaktfalks-seminarium, och berättade om ett 50-årigt fiskgjuseprojekt i Halland som Falkenberg's Ornitologiska Förening har drivit. Vi berättade om vingbandskråkor och på debattsidorna diskuterades AviFaunas vara eller inte vara.

Digitalt arkiv av gamla nummer
Arbetet med att bygga ett digitalt arkiv med alla årgångar av Vår Fågelvärld från den första 1942 har lagts i malpåse. En förklaring är att vi under året bytt webbplattform och därför behöver testa vilken teknisk lös-

ning vi behöver för att hantera databasen och komma vidare. Sen tidigare har resursbrist hämmat projektet.

Fågelåret 2017

Årsboken Fågelåret gavs ut för 26:e gången, denna gång gällde sammanställningen 2017 med rapporter från Svensk Fågeltaxering, Ringmärkningscentralen, Nationella rapportkommittén, Raritetskommittén och fågelstationerna. Ur övrigt innehåll kan bland annat nämnas silltrutsens Cillas sällsamma resor som beskriver en satellitssändarförsedd silltruts färd.

Två nya arter för landet kunde publiceras: mörkögd junco i

Uppland och sibirisk lundsångare på Öland (1991). Den senare efter att Taxonomikommittén splittat lundsångarna så att sibirisk lundsångare fått artstatus.

Facebook

Även vår verksamhet på Facebook fortsätter att utvecklas. Föreningen har flera sidor och grupper som vänder sig till olika kategorier av fågelintresserade.

Störst är Fåglar In på Knuten som har ökat med smått sanslösa 50 procent under året, från 40 000 medlemmar till 60 000.

Genom denna grupp har föreningen en mycket bra plattform för att föra ut sitt budskap och

värva nya medlemmar. Därefter i storlek följer BirdLife Sveriges egen sida med 14 000 följare och Ottenby Fågelstations sida med knappt 13 000 följare.

Mycket uppmärksammas är även Vår Skådarvärld med cirka 6 500 följare. I övrigt finns sidor för Samarbete för mer lärksång, Falsterbo Bird Show, naturum Ottenby, AviFauna, Naturbokhandeln, Vår Fågelvärld och Ungdomsskådare.

Övriga sociala medier

Föreningen var bara sparsamt aktiv på plattformarna Instagram och Twitter med en handfull inlägg under året.

Barn så långt ögat kan nå

(Naturpedagogiska dagarna)

Tranfestivalen

Under våren 2018 kunde vi äntligen för första gången genomföra dagarna under Tranfestivalen vid Hornborgasjön fullt ut under fem hela dagar. Här genomfördes två volontärutbildningar som uppskattades mycket. Det gjorde att volontärerna kunde hantera barngrupperna på ett säkrare och mer professionellt sätt och det hela avlöpte mycket väl.

Under volontärutbildningarna får volontärerna "leka sig igenom" alla stationer och turas om att ta ansvar för dem. De får känna vilken av stationerna som passar dem bäst också gör vi upp ett schema utifrån deras önskemål.

Naturpedagogiska dagarna i Falsterbo

Under 2018 genomfördes en volontärutbildning för volontärerna som skulle vara med un-

Volontär med barn. Foto: Anette Barr



der de naturpedagogiska dagarna i anslutning till Falsterbo Bird Show. Utbildningen blev mycket lyckad och arrangemanget kunde genomföras med större professionalitet och nya kunskaper. Nytt för 2018 var att vi fick möjlighet att ta emot en gymnasieklass som kunde vara med som ledare under dagarna och tillsammans med volontärerna genomförde de aktiviteterna med de yngre barnen som uppgick till ca 1000 barn. Tack vare stödet från Svenskt friluftsliv fick vi också möjlighet att köpa in och ta fram betydligt bättre utbildningsmaterial som också räckte till alla deltagare.

Men den största vinningen av hela projektet är upplevelsen för alla dessa barn! Det ett myller av barn och ungdomar som förflyttar sig mellan olika stationer. De lär sig hantera kikare och får uppleva fåglar och annat på nära håll. – Oj! Kolla vad nära fågeln är! De fångar insekter i håvar vilket först innebär skräckblandad glädje för att efter ett tag övergå till kommentarer som – Kom! Vi måste hitta fler! Vid håvningen i havet åker skor och strumpor av, byxbenen kavlas upp och så håvas det och det blir ett sökande efter olika havslevande insekter, fiskar



Volontär med barn. Foto: Anette Barr

musslor och växter. Både barn och vuxna glömmar tid och rum i jakten på nya arter och de blir ofta förvånade över hur många arter de hittar.

En aktivitet som upprepades från 2017 där barnen lär sig om lufttryck, hur fåglar och trollsländor flyger, varför fåglar flyger i V-formation har blivit populär. Här tillverkar barnen också sin egen helikopter. Dessa helikoptrar testas sedan över hela området. Barnen springer skattande runt området och kastar upp sina helikoptrar så att de ska få luft under vingarna och flyga.

Vid stationen "Fågelläten" lyssnas det på olika fågelarters läten. Olika ramsor eller kul anknytningar görs för att barnen lättare ska minnas hur fåglarnas läten. När skatans läte spelas upp kommer ofta till barnens förtjusning nyfikna skator flygande för att se om det dykt upp någon inkräktare.

Nytt för 2018 var vår Bioblitz där barnen fick i uppdrag att leta olika arter av både fåglar, insekter och växter inom ett avgränsat område. Arterna kryssades i på en bricka och det gällde att få en rad och bingo. Även här blev det full aktivitet på barnen när de olika arterna skulle upptäckas. – Var hittar vi en viol? – Hur ser en björk ut? – Vad hittar vi för fåglar? På ett lekfullt sätt försökte vi locka barn och unga att upptäcka att det finns ett myller av arter på en relativt liten yta. Effekten av allt detta? Tusentals barn som efter sitt besök hos oss upplever naturen med glädje, nyfikenhet och en nyvunnen kunskap.

Allt detta är möjligt att genomföra tack vare alla engagerade volontärer som med ett leende på läpparna tar emot alla barnen på varje station.



Foto: Anette Barr

AviFauna Naturresor

AviFauna Naturresor genomförde sitt trettiofjärde verksamhetsår 2018. Omkring 360 personer reste med oss och ger oss fortsatt fina betyg i våra enkäter: 98% är nöjda med resan, 95% tycker vi är prisvärda och våra reseledare får betyget 4,7 på en fem-gradig skala.

Vi genomförde 40 resor fördelade på Europa, Nordafrika/ Mellanöstern, Afrika, Asien, Oceanien samt i Syd- och Nordamerika.

Nya resmål för året var en fotoresa till Costa Rica samt naturresor till Bulgarien (vinter), Belize, Peru (med Guldkant), Albanien, Sydspanien (med Guldkant), Indien (snöleopard), Brasilien (nordöstra delen) och Marocko (Guldkant). Totalt har vi nu besökt 72 länder och sett 8 013 av världens fågelarter.

Under året beslöt vi oss för att inte arbeta med inkommande, utländska naturturister till Sverige för tillfället. Vi kan då fokusera på att tillhandahålla

breda natur- och fågelresor för svenska, norska och danska kunder. 20% av våra kunder 2018 var nya för oss. De närms-

ta åren skall vi utveckla fler resor i närområdet där vi inte använder flyg, som ett komplement till dagens resor. Vi har också infört rutiner där vi ställer krav på våra lokala operatörer avseende barnarbete, användning av djur och hållbara boenden.

Under året har vi anställt en professionell reseproducent, Josefine Brantmark, och vi har lanserat ett nytt, funktionellt bokningssystem och - i slutet på året - en helt ny hemsida.

Vi har sponsrat fågelskyddsprojekt i Uzbekistan, Nigeria och Afghanistan med 70 000 kr.

Glada kryssare - vattensångare på Biebrza National Park i Polen. Foto: Gigi Sahlstrand



Foto: Anders Laurin



AviFauna-gruppen vid Durankulak, Bulgarien februari 2018 Foto: Carl-Axel Bauer



Naturbokhandeln

Intresset för fågelskådning och naturintresset i sin helhet fortsätter att öka. Vi märker tydligt i butikerna att fågelskådning är något som fler vill ägna sig åt.

Under 2018 tog vi ett helhetsgrepp på vår webbhandel. Den fick ny layout, gjordes mer lättnavigerad och med en helt ny grafisk profil som mer följer BirdLife Sveriges linje. Vår webbhandel går nu bättre för varje månad som går och det är tydligt att de insatser vi gjorde med sidan under året har burit frukt. Vår prognos är att webbhandeln under 2019 kommer att gå förbi försäljningen i de fysiska butikerna.

Det har under året kommit mycket fin respons på att vi ständigt förnyar vårt sortiment. Inte minst sortimentet med inredning och souvenirer har fått sig ett rejält uppsving! Det är väldigt kul att det är så många kunder som väljer oss när det är dags för inköp av presenter och inredningsdetaljer.

Men allt är inte guld och gröna skogar. Vi brottas ständigt med stora problem med vattenförsörjningen. Under de varmaste månaderna tvingades restaurangen stänga på grund av att våra brunnar sinade. Hur vi löser vattenfrågan i framtiden ligger högst upp på agendan 2019.

Under slutet av året tog Markus Tallroth över rodret som verksamhetschef på Naturbokhandeln. Markus har jobbat i många år som butikschef i Stenåsa men tar nu klivet upp som ansvarig för hela verksamheten.

Markus Tallroth. Foto Peros Manousakis



Avium Förlag

I början av året blev Roine Magnusson ny VD för Avium Förlag (tidigare Hirschfeldts förlag) Erik Hirschfeldt fick en plats i styrelsen. Företaget bedriver förlagsverksamhet sedan 2012. Lager finns inhyrt hos Logistik-Teamet, och hos StjärnDistribution som båda sköter distributionen ut till kund. Bolagets kunder består i huvudsak av svenska bokhandlare, men försäljning sker även i liten skala till övriga nordiska länder. Under 2018 har ny hemsida påbörjats och det har planerats för nya boktitlar som förväntas under 2019-2020.



Roine Magnusson blev utsedd av Naturvårdsverket till årets naturfotograf 2017.

Roine har varit verksam i 25 år och bland annat gjort tio böcker. Några av de mest uppmärksammade är "Kor – en kärlekshistoria" (årets pandabok 2012), "Till tråden" och "Den underbara resan" (Årets pandabok 2007).

Han har vid flera tillfällen samarbetat med författarna Åsa och Mats Ottosson, bland annat i fjolårets "Nära fåglar" som blev nominerad till Augustpriset 2017 och utsågs till vinnare i svensk bok-konst.

Text: natursidan.se

naturum Ottenby

Naturum Ottenby lyftes under år 2018 fram av Naturvårdsverket som det naturum i landet som erbjuder flest guidningar. År 2018 fortsatte naturum Ottenbys rika programutbud att växa.

Totalt erbjöd naturum Ottenby under året 1214 programpunkter.

Trots en minskning av antalet besökare på naturum under året noterades en ökning av antalet genomförda guidningar. Under året guidades totalt 5221 personer vid 672 olika tillfällen. Det är en ökning med 7 procent i jämförelse med år 2017. Allra störst är ökningen av antalet visningar av naturum. Under år 2018 har naturum Ottenby fokuserat på att fortsätta att förbättra besökarnas vistelse på naturum Ottenby. Det eftersom tidigare undersökningar bland våra besökare

Naturumguide Axel med besökare. Foto: Josefin Nilsson



visar att nöjda besökare är en viktig marknadsföringskanal för oss. Att arbetet med att ge besökarna en så bra vistelse som möjligt på naturum Ottenby har gett resultat visar inte minst den besöksundersökning som genomfördes under högsäsong-

en. Av de 2200 besökare som svarade uppgav 86 procent att de var mycket nöjda med sitt besök på naturum Ottenby, 11 procent uppgav att de var nöjda med besöket och 3 procent uppgav att de var missnöjda med besöket.

För att nå ut till flera besökare genomfördes flera satsningar under året. Naturum Ottenbys sociala medier blev en allt viktigare kanal för att nå ut till besökare. Under året ökade antalet personer som följer naturum Ottenby på Instagram från 561 personer i början av året till 1532 personer i slutet av året.

Flera spontana guidningsturer under namnet "Skåda med naturum" genomfördes. De kortare guidningarna där besö-

karna utan anmälan fick dropa in och delta så länge de själva önskade blev ett uppskattat inslag hos såväl personalen som besökarna.

Även visningarna av naturums utställning ändrades för att på så sätt bli en mer naturlig del av besöket på naturum. Arbetet har gett resultat. Antalet genomförda visningar av naturums utställning ökade från 17 stycken under år 2017 till 120 stycken under år 2018. En

ökning med 706 procent.

På grund av den ovanligt varma sommaren under år 2018 noterades en besöksminskning. Totalt besökte 54 681 personer naturum Ottenby från påskhelgen fram till början av november. Att naturum Ottenby trots det fortsatt att få fler personer att delta i våra guidningar ses därför som en särskilt stor framgång.



Under en naturumguidning på Ölands södra udde lär man sig om både Ottenbys natur och kultur. En vandring runt fyrbyn följs av chansen att se fåglar och sälar med egen eller lånad kikare. Upplev fyren Långe Jan och Ottenby naturreservat på nära håll!

Familj på guidning. Foto: Josefin Nilsson

© josefinnilssonphotography.com

Medlemsutveckling

När året avslutades hade föreningen 16 787 medlemmar (föregående år 17 026). Inom medlemskåren fördelade det sig som följer:

hedersmedlemmar 7 (5), ständiga medlemmar 121 (128) och årsbetalande medlemmar 16 659 (16 893). Av de senare var

839 (935) familjemedlemmar och 161 (206) ungdomar.

Minskningen av antalet medlemmar kan helt förklaras av att vi i samband med byte av medlemssystem kunde göra en effektiv dubblettkontroll vilket har varit svårt tidigare.

Även minskningen av antalet ungdomar är relaterat till bytet av medlemssystem då vi nu också har fått bättre möjlighet att se när ungdomarna passerar 25-årsgränsen.

Foto: Stina Rigbäck



Emelie Manousakis och Anna Svendsén framför Långe Jan i Ottenby - Välkommen till oss!

Kansli och medlemsservice

Föreningens kanslifunktion finns på Stenhusa Gård i Stenåsa på Öland. Här sköts all medlemservice och administration för föreningen och våra dotterbolag.

Under senare delen av året har kommunikationsansvarig Stina Rigbäck även tillfälligt axlat rollen som föreningschef. Som ekonomiansvarig hittar vi Emelie

Manousakis både för föreningen och bolagen. Anna Svendsén arbetar som administratör och är vår ambassadör i kontakten med medlemmarna. På kansliet sitter även fågelskyddsansvarig Daniel Bengtsson. Under vintern arbetar också Magnus Hellström och Ida Hansson i Stenåsa.

Kansliet sköter nu medlems-

hanteringen för Bohusläns OF, Västerbottens OF, Medelpads OF, Stockholms OF, Östergötlands OF och Jämtlands läns OF-

Beträffande föreningens ekonomi hänvisas till den separata årsredovisningen som finns att tillgå på föreningens webbsida.



I maj 2018 fick Victor och Julia Rigbäck vara med om sin första fågeltornskamp i Södra lunden, Ottenby. Visade kikarteknik gjorde Daniel Bengtsson. Tornet vann tävlingen.



BirdLife Sveriges styrelse 2018

Lotta Berg, ordförande	lotta.berg@birdlife.se
Kjell Carlsson, v ordförande	kjell.carlsson@birdlife.se
Karin Forsell, sekreterare	karin.forsell@birdlife.se
Eva Hjärne, kassör	eva.hjarne@birdlife.se
Dennis Kraft	dennis.kraft@birdlife.se
Linus Hedh	linus.hedh@birdlife.se
Gunilla Hjorth	gunilla.hjorth@birdlife.se
Christer Johansson	christer.johansson@birdlife.se
Ulrik Lötberg	ulrik.lotberg@birdlife.se
Eva Mattsson	eva@birdlife.se
Åke Pettersson	ake.pettersson@birdlife.se
Frida Johnsson	frida.johnsson@birdlife.se

Foto: Magnus Hellström



BirdLife Sveriges kommittéer 2018

Raritetskommittén

Mats Waern, sammankallande
Anders Eriksson, rapportansvarig
Björn Malmhagen
Magnus Corell
Alexander Hellquist
Hans Larsson
Aron Edman

Nationella rapportkommittén

Fredrik Friberg, sammankallande
Andreas Livbom
Peter Nilsson
Johan Nilsson
Johan Jensen
Per Undeland
Johan Svedholm
Magnus Elfving

Ungdomsskådarna

(Ungdomskommittén)

Emil Lundahl, sammankallande
Ebba Adolfsson
Harald Ris
Max Olsson
Hanna Berg

Taxonomikommittén

Erling Jirle, sammankallande
Tommy Tyrberg
Johan Fromholtz
Markus Lagerqvist

Ottenbykommittén

Jonas Waldenström, sammankallande
Anders Hedenström
Susanne Åkesson
Elsy-Britt Schildt
Jakob Lohm
Gabriel Norevik
Arne Andersson
Lotta Berg

Fågelintressekommittén

Staffan Müller
Kent-Ove Hvass
Anette Barr
Stina Rigbäck, Tf. sammankallande
Karin Forsell
Gigi Sahlstrand

Vi rekryterar!

Vill du vara med i fågelintressekommittén? Hör av dig till Stina Rigbäck eller Lotta Berg.



BirdLife Sverige

En ljus framtid för fåglar och människor

Från och med 2019 tar BirdLife Sverige
över driften av naturum Ottenby.
Välkommen till Ölands södra udde!

Sveriges Ornitologiska Förening - BirdLife Sverige
Stenhusa Gärd, Lilla Brunneby 106
386 62 Mörbylånga

Tel: 0485 - 444 40
E-post: info@birdlife.se
Webb: www.birdlife.se

Verksamhetsberättelse 2018

Foto: Josefin Nilsson

Många fina bilder i vår verksamhetsberättelse
När vi känner till fotografen är denne namngiven.

Layout, Stina Rigbäck



BirdLife
SVERIGE